

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
daf@dafyomi.co.il • 6515004 טל/פקס

שבת דף לח.

שכח או השהה במזיד בע"ש קדירה שלא נתבשלה כל צרכה¹ על הכירה שאינה גרופה וקטומה, ונתבשלה בשבת. או בישל בשבת בעצמה, מה דין המאכל לאמוראים דלהלן?

בישל בשבת	השהה בע"ש	
קודם גזירת שוגג אטו מזיד: יאכל אחר גזירת שוגג אטו מזיד: לא יאכל	לרבה ורב יוסף: יאכל ² לרב נחמן בר יצחק: לא יאכל	בשוגג
		במזיד
לא יאכל		

שכח קדירה על גבי כירה שאינה גו"ק ונתשלה בשבת, מה הדין באופנים ולתנאים דלהלן?

בתבשיל שמצטמק ויפה לו	בחמין שנתבשל כל צרכו	בחמין ותבשיל שלא נתבשל כל צרכם	
יאכל	יאכל	קודם גזירת שוגג אטו מזיד: יאכל ³ אחר גזירת שוגג אטו מזיד: לא יאכל	בשוגג
לר' מאיר: יאכל לר' יהודה: לא יאכל	יאכל	לא יאכל	במזיד

¹ כן הפירוש אליבא דרש"י, שפירש (בד"ה שכח קדירה) וז"ל: אליבא מאן דאסר, דהיינו שמיירי דוקא אליבא דרבנן דחנניא שס"ל שכל שלא בישל כל צרכו אסור לשהות. אולם אליבא דחנניא, מותר להשהות כל שנתבשל כמאכל בן דרוסאי. אכן התוס' (בד"ה שכח) חולקים, וס"ל דגם אליבא דחנניא מיירי, ובאופן שלא נתבשלה עדיין אפי" כמאכל בן דרוסאי, דהיא במצב ד"בשיל ולא בשיל", שבזה גם לחנניא אסור להשהות. או מיירי בקדירה שלא בושלה כלל, ומה שהתירו בקדירה חייטא, הוא דוקא בתנור שחומו רב ובודאי יתבשל עד הבוקר ולכן לא חששו לחיתוי, אבל בקדירה יש לחוש.

² שאלו לר' חייא בר אבא: שכח קדירה (שאינה מבושלת כל צרכה - לרש"י, ע' בהערה הקודמת) על גבי כירה ובשלה בשבת, מהו. וענה להם: המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל, ולא שנא. ונחלקו האמוראים דלהלן מה הכוונה במה שאמר "ולא שנא", רבה ורב יוסף ס"ל להיתרא, דהיינו בין בשכח שהוא שוגג, ובין אם השהה במזיד - מותר המאכל בשבת. והטעם, דדוקא מבשל שעושה מעשה - אסור במזיד, אבל המשהה שלא עושה מעשה - אפי' במזיד יאכל. ורב נחמן בר יצחק פירש להיפך - לאיסורא, דדוקא מבשל שאין לחוש שמא יערים לכן לא גזרו בשוגג, אבל משהה שיבוא להערים ולהשהות ולומר ששכח, גזרו בו בשוגג אטו מזיד.

³ וזה האופן שמיירי בו הברייתא, שאמרה שבשוגג אפי' שלא נתבשל כל צרכו יאכל, אולם אחר הגזירה גם בשוגג אסור. וכסברת רב נחמן בר יצחק שאמר לעיל שבין בשוגג ובין במזיד אסור, דמיירי אחר גזירה. אכן לרבה ורב יוסף קשה מהברייתא הזו, דהם סוברים שבין שוגג ובין במזיד מותר בשהיה, ואילו הברייתא סוברת שבמזיד אסור, ועוד אם ר' חייא מיירי גם אחר שגזרו שוגג אטו מזיד, א"כ קשה עליהם גם בדין השוגג - למה הם מתירים. ונשאר בקשיא.

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף לח.

לתנאים דלהלן מה הדין בהשהיה של חמין או תבשיל? [תוד"ה הא].

כירה גרופה וקטומה		כירה שאינה גרופה קטומה		לכתחילה
לר' מאיר	חמין תמיד: מותר ² תבשיל תמיד: אסור	אסור ¹		
לר' יהודה	מותר			
מותר ³		חמין ותבשיל כל צרכן: מותר לא נתבשלו כל צרכן: אסור	לר' מאיר	בדיעבד במזיד
		בחמין רק בכל צרכו: מותר בתבשיל אפי' כל צרכו: אסור	לר' יהודה	

שבת דף לח:

אמר רב ששת: לדברי האומר מחזירין - מחזירין אפי' בשבת, מה היה פשוט ומה החידוש?
[תוד"ה אפילו].

החידוש	הדין הפשוט	
כשנטלה ומחזירה ביום שבת	כשנטלה ומחזיר משחשכה בליל שבת ⁴	לרש"י
כשנטלה ומחזירה בשבת	כשנטלה ומחזירה מערב שבת ⁵	לתוס'

¹ בין לר"מ ובין לר' יהודה בין חמין ובין תבשיל בין כל צרכו ובין שלא כל צרכו. והטעם דמבואר לעיל (דף לו.) דרק בגו"ק התירו ר"מ ור' יהודה, אלא שכל הברייתא לעיל מיירי רק לכתחילה, ובדיעבד יש חילוק כדלהלן.

² הוכיחו התוס' (בד"ה הא), שגם לר' מאיר צריך לחלק בין גו"ק ללא גו"ק, דהרי גם בברייתא דלעיל (דף לו.) שהחמיר בה ר' מאיר, מ"מ היקל לגבי חמין בכל ענין אפי' שלא נתבשלו כל צרכם להשהותם - ושם מיירי לכתחילה כפי האוקימתא כאן. ועל כרחך הטעם משום שהיא גו"ק, ואילו כאן בברייתא שהיקל בה ר"מ, מ"מ אסר במזיד אפי' בדיעבד - בחמין שלא הוחמו כל צרכן, מיירי בכירה שאינה גו"ק וכחילוק שחילקנו לר' יהודה.

³ בין לר"מ ובין לר' יהודה בין חמין ובין תבשיל בין כל צרכו ובין שלא כל צרכו. אלא שהטעמים שונים, לר' מאיר הטעם שמותר הוא משום שמבואר בברייתא דידן שהוא מיקל בדיעבד, והגם שבלא נתבשלו כל צרכן הוא אסר במזיד אפי' בדיעבד, מ"מ ברייתא דידן מיירי דוקא בשאינה גו"ק, אבל בגו"ק מותר. ואילו לר' יהודה הטעם, משום שמתיר בגרופה וקטומה בכל ענין אפי' חמין ותבשיל שלא נתבשלו כל צרכם.

⁴ דבאופן זה פשוט שמותר להחזיר, דודאי אדעתא דלהחזיר נטלה משם, דהרי צריך לה ליום המחרת. וקמ"ל דאפי' אם נטלה ביום שבת, שיכול להחזיר אם נטלה על דעת להחזיר, ולא אמרינן שבטלה לה הטמנה הקודמת ושהוא כאילו מטמין לכתחילה.

⁵ וענין זה נתבאר בתוס' לעיל (דף לו: בד"ה ובי"ה), אכן לא מיירי מהבוקר של ערב שבת - דודאי מותר, אלא מיירי בע"ש בזמן שלא היה יכול להספיק להרתיח את הקדירה.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף לח:

האם יכול להחזיר כירה כל זמן שהיא רותחת בשבת באופנים דלהלן?

בהניחה על גבי קרקע		בעודן בידו		
דעתו להחזיר	אין דעתו להחזיר	דעתו להחזיר	אין דעתו להחזיר	
אסור		מותר ¹		לר' תדאי, ולחד מ"ד בשם ר' אלעזר
מותר		מותר		לר' חייא בשם ר' יוחנן, ולחד מ"ד בשם ר' אלעזר
אסור	לל"ק: אסור לל"ב: מותר	לל"ק: אסור לל"ב: מותר	מותר	לחזקיה משמיה דאביי

מה הדין בפינה ממיחם למיחם? [תוד"ה פינה].

לענין החזרה	לענין הטמנה	
תיקו	מותר	

תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא או בגפת ועצים, וגרפו וקטמו או לא, מה הדין? [תוד"ה תנור].

להחזיר אפי' בשבת	להשהות מע"ש		
אסור	בתוכו או על גביו: אסור		
	לסמוך לו:	לסבר רב יוסף: מותר לאביי ולברייטא: אסור	
אסור	מותר		למ"ד להחזיר תנן

מה הדין כופח באופנים דלהלן?

באינו גרוף וקטום	בגרוף וקטום	שהסיקוהו בקש וגבבא	
מותר - דהוא ככירים ³	מותר	לאביי	שהסיקוהו בגפת ועצים
אסור אפי' לסמוך - דהוא כתנור	מותר אפי' על גביו ⁴		
על גביו: אסור, לסמוך: מותר		לרב אדא ורב יוסף	

¹ ע' כס"מ (פ"ג מהלכות שבת ה"י), דפ"י שאלו שלא חילקו בדעתו להחזיר - בכל ענין או מותר או אסור.

² ביארו התוס' דלענין הטמנה אם מפנה למיחם אחר כיון שהוא קר, בחיתוי מעט לא יועיל ולא חששו לחיתוי, משא"כ כשנותן על כירה חמה, כשמפנה למיחם אחר יש לחוש יותר שמא יחתה ולכן נשאר רב אשי בתיקו. ורשב"א בשם ר"י מפרש, דבהטמנה שהיא לצורך מחר אין לחוש לחיתוי דיש עוד זמן, אבל כאן שמחזיר וצריך אותה אפי' להלילה יש לחוש לחיתוי.

³ ולכאורה מותר בין לסמוך ובין לתת על גביו כדין כירה שהסיקוהו בקש ובגבבא שמותר. אכן בגירסא לפנינו בברייטא, כתוב: סומכין לו ואין נותנין על גביו (וכן ס"ל לטור שרק בגרוף וקטום מותר על גביו, אבל בלא גרוף וקטום אסור). והגר"א הקשה דבקש וגבבא הרי דינו ככירה - ובכירה מותר לסמוך. ולכן הגיה בגמ' לפנינו "סומכין לו ונותנין על גביו" - דאפי' שאינו גרום וקטום מותר.

⁴ דס"ל דמה שדימו כופח לתנור הוא דוקא באינו גרוף וקטום אבל בגרוף וקטום ודאי מותר בכופח. ולכך דייק אביי שבגפת ועצים באינו גו"ק אמרינן דדינו כתנור, אבל כירה מותרת בכה"ג. וקשה, דזה אינו דהא גם כירה אסורה, אלא על כרחך שהמשנה מדברת בענין לסמוך, ולכירה מותר לסמוך אבל לא לכופח. אכן רב אדא ס"ל שכיון שהסיקוהו לכופח בגפת ועצים אסור לתת על גביו כתנור אפי' בגרוף וקטום.